

luonnos 15.10.2024

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
15.10.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS VUODELTA 2024 MAKSETTAVISTA MAATALOUDEN TUOTANNOSTA IRROTETUISTA SUORISTA TUISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittamista suorista tuista säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus. Euroopan unionin kokonaan rahoittamiin tuotannosta irrotettuihin suoriin tukiin kuuluvat suunnitelma-asetuksen 16 artiklan mukaan perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki ja ilmasto- ja ympäristö- ja eläinten hyvinvointia koskevat järjestelmät (ekojärjestelmätuki).

Suunnitelma-asetuksen 101 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella jäsenvaltio voi käyttää suorien tukien muodossa olevia interventioita koskevia määrärahoja muihin interventioihin suorien tukien muodossa ilman, että jäsenvaltio muuttaa 119 artiklan mukaisesti YMP:n strategiasuunnitelmaansa. Suunnitelma-asetuksen 102 artiklan 2 kohdan perusteella jäsenvaltio voi vahvistaa YMP:n strategiasuunnitelmassaan (CAP-suunnitelma) kullekin suorien tukien toimenpiteelle suunnitellun yksikkötukitason lisäksi minimi- ja maksimi yksikkötukitason. Mainittujen säännösten perusteella jäsenvaltio voi muuttaa CAP-suunnitelmassa mainittuja tukijärjestelmäkohtaisia enimmäismääriä ja yksikkötukien tasoja, mikä on tietyissä tilanteissa tarpeen, jotta EU-määrärahoja ei jäisi käyttämättä. Suomi on sisällyttänyt kyseisen toimintamahdollisuuden CAP-suunnitelmassaan, minkä perusteella nyt esitettävät muutokset ovat tehtävissä.

Kansallisesti suorista tuista säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin perustulotuesta lain 10 §:n 2 momentin perusteella, uudelleenjakotulotuesta 11 §:n 2 momentin perusteella, nuorten viljelijöiden tulotuesta 12 §:n 6 momentin perusteella ja ekojärjestelmätuesta 13 §:n 4 momentin perusteella. Edellä mainittujen säännösten perusteella on annettu valtioneuvoston asetus vuodelta 2024 maksettavista maatalouden tuotannosta irrotetuista suorista tuista (50/2024). Asetus sisältää tarkemmat säännökset perustulotuen, uudelleenjakotulotuen, nuorten viljelijöiden tulotuen ja ekojärjestelmätuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä, aktiiviviljelijästä, perustulotuen tukialueista ja perustulotuen enimmäismäärän jakamisesta tukialueille sekä perustulotuen hehtaarikohtaisesta määrästä. Lisäksi asetuksessa säädetään uudelleenjakotulotuen ja nuorten viljelijöiden tulotuen tarkemmista ehdoista sekä tuen määrästä. Asetuksella säädetään myös ekojärjestelmätuen eri ekojärjestelmien tarkemmista ehdoista, sitomuskausista ja tuen määrästä.

Vuodelta 2024 maksettavista maatalouden tuotannosta irrotetuista suorista tuista annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Asetuksella ehdotetaan tarkennettavaksi vuodelta 2024 maksettavan perustulotuen ja monimuotoisuuskasveista maksettavan ekojärjestelmätuen yksikkökohtaisia tukitasoja ensimmäisessä maksuerässä. Arvioituja yksikkökohtaisia tukitasoja tarkennettaisiin vuoden 2024 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella ennen tukien maksamista, jotta tukeen käytettävissä oleva määräraha tulisi käytetyksi enimmäismäärän mukaisesti. Koska ekojärjestelmän talviaikainen kasvipeite –toimenpiteen pinta-alat ilmoitetaan vasta tammikuussa 2025, ensimmäisessä maksuerässä on tarpeen jättää marginaalia, joka toteutettaisiin alentamalla hieman perustulotuen tukitasoa.

Tuotannosta irrotetuista suorista tuista on tarkoitus maksaa joulukuussa ensimmäisessä maksuerässä noin 95 prosenttia. Ekojärjestelmätuki talviaikaista kasvipeitettä koskevasta toimenpiteestä maksetaan kuitenkin kokonaisuudessaan toisessa maksuerässä vuonna 2025.

Tuotannosta irrotettujen suorien tukien tukijärjestelmäkohtaisia enimmäismääriä ja tukien yksikkökohtaisia määriä voidaan muuttaa vielä tukien toisen maksuerän yhteydessä, jos se on tarpeen EU-määrärahojen tarkemman ja tarkoituksenmukaisen kohdentamisen takia. Lopulliset tukijärjestelmäkohtaiset enimmäismäärät ja tukitasot tarkennetaan siten vielä tarvittaessa ennen vuoden 2025 kesäkuun loppua eli ennen toista maksuerää, kun kaikki tarvittavat tiedot toimenpidetasolla, esimerkiksi talviaikaista kasvipeitettä koskevan ekojärjestelmän osalta, ovat tiedossa.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, Luonnonvarakeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitolta, WWF Suomelta, Natur och Miljö rf:ltä.

3. Pykäläkohtaiset perustelut

3 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viittaus 2 momentissa säädettyyn rekisterivaatimukseen. Maataloustoiminnan harjoittaminen olisi erikseen todistettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tuenhakija ei täytä 1 ja 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Ehdotettu muutos vastaisi CAP-suunnitelmaa.

6 §

Asetuksen 6 §:ää muutettaisiin siten, että vuodelta 2024 maksettavan perustulotuen hehtaarikohtaista määrää ensimmäisessä maksuerässä tukialueilla AB ja C tarkennettaisiin vuoden 2024 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella. Lisäksi yksikkökohtaisissa tukitasoissa varauduttaisiin suorien tukien kokonaisuuden mahdollisiin tarkennustarpeisiin lopullisessa tukitasojen määrittelyssä keväällä 2025. Vuodelta 2024 maksettavaa perustulotukea alennettaisiin

1,46 eurolla hehtaarilta tukialueella AB. Tukialueella C perustulotukea alennettaisiin 1,14 eurolla hehtaarilta.

Perustulotukea voitaisiin myöntää vuonna 2024 tukialueittain enintään seuraava euromäärä tukikelpoista hehtaaria kohden:

tukialue	euroa/hehtaari
AB	137,91
C	118,35

19 § 2 mom.

Asetuksen 19 §:ää muutettaisiin siten, että vuodelta 2024 maksettavien ekojärjestelmien tuen hehtaarikohtaista määrää ensimmäisessä maksuerässä tarkennettaisiin vuoden 2024 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella. Monimuotoisuuskasveista maksettavaa ekojärjestelmätukea alennettaisiin 30 eurolla hehtaarilta. Muilta osin tukitasoja ei muutettaisi.

Ekojärjestelmistä voitaisiin maksaa vuonna 2024 hehtaaria kohden enintään:

toimenpide	euroa
talviaikainen kasvipeite	50,00
luonnonhoitonurmet	65,00
viherlannoitusnurmet	80,00
monimuotoisuuskasvit	270,00

4. Taloudelliset vaikutukset

Perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki ja ekojärjestelmätuki ovat kokonaan Euroopan unionin rahoittamia tukia. Perustulotuesta, uudelleenjakotulotuesta, nuorten viljelijöiden tulotuesta ja ekojärjestelmätuesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion talousarvion momentilta 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki). Vuoden 2024 valtion talousarvion kyseisen momentin määräraha on 522,400 miljoonaa euroa.

Momentin 30.20.41 määrärahasta käytetään vuoden 2024 perustulotukea varten enintään noin 273,97 miljoonaa euroa, vuoden 2024 uudelleenjakotulotukea varten enintään noin 21,64 miljoonaa euroa, vuoden 2024 nuorten viljelijöiden tulotukea varten enintään noin 10,36 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 ekojärjestelmätukea varten enintään noin 17,21 miljoonaa euroa eli yhteensä noin 323,17 miljoonaa. Vastaavat Euroopan unionilta saatavat tulot tuloutetaan momentille 12.30.01 (EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot).

Vuodelta 2024 maksettavan perustulotuen hehtaarikohtaista määrää tukialueilla AB ja C ehdotetaan alennettavaksi tasolle, joka voidaan vahvistaa, kun perustulotuen enimmäismäärästä on leikattu varoja varmuusmarginaaliin.

Monimuotoisuuskasveista maksettavaa ekojärjestelmätuen hehtaarikohtaista määrää ehdotetaan alennettavaksi, koska hyväksyttävien hakemusten perusteella maksettavan tuen määrä valtioneuvoston asetuksen (50/2024) tukitasoilla ylittäisi tukeen käytettäväksi suunnitellun määrän noin 4,8 miljoonalla eurolla.

Yksikkökohtaisten tukitasojen muutokset					
		Tukitaso (euroa/hehtaari)		Muutos (euroa)	Muutos (%)
		Hakuvuosi 2024 joulukuun maksuerä	Hakuvuosi 2024 tammikuun asetus	I maksuerä verrattuna suunniteltuun	I maksuerä verrattuna suunniteltuun
Perustulotuki	AB-tukialue	137,91	139,37	-1,46	-1,05
	C-tukialue	118,35	119,49	-1,14	-0,95
Eköjärjestelmätuki	talviaikainen kasvipeite*	-	50,00		
	luonnonhoitonurmet	65,00	65,00	0	
	viherlannoitusnurmet	80,00	80,00	0	
	monimuotoisuuskasvit	270,00	300,00	-30,00	-10,00

*maksetaan kokonaisuudessaan vuoden 2025 kesällä

5. Lausuntopalaute

6. Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian vähäisen yleisen merkityksen vuoksi.

7. Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.2024.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen vuodelta 2024 maksettavista maatalouden tuotannosta irrotetuista suorista tuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta